

Debatt

ERIK MONTELL:

Synpunkter på sjukvårdspolitiken

Utifrån bl a sina erfarenheter som sjukvårdsborgarråd i Stockholm och planeringslandstingsråd i Stockholms läns landsting har Sven Johansson skildrat sjukvårdspolitikerns dilemma i denna tidskrift nr 3/1972. Att skildringen måst göras svepande är naturligt och har också påpekats av författaren. Information av detta slag är inte bara önskvärd utan i hög grad nödvändig. Den vänder sig till den allmänhet som är intresserad av samhällsfrågor och till den vilkens intresse för frågorna kan väckas. Beträffande just sjukvårdsfrågorna är denna allmänhet omfattande. Flertalet av oss kräver nämligen för egen del och för våra närmaste mycket av sjukvården men ser samtidigt med förfäran hur kostnaderna ränner i höjden.

Ofta gör framskjutna företrädare för det allmänna inte bara svepande utan högst allmänt hållna uttalanden i endera av eller båda dessa riktningar. Mindre ofta delges allmänheten analyser, frågeställningar och förslag till problemlösningar, som är gjorda av sakkunniga inom såväl medicinsk teknik och etik som ekonomi. Tyvärr sker detta ofta i en form som är svårtillgänglig t o m för politikerna och otillgänglig för en mera fåkunnig allmänhet.

Sven Johanssons artikel skiljer sig fördelaktigt från sistnämnda slag av redovisningar. Den är begriplig för folk i allmänhet och den berör en rad väsentliga frågor. Att ytterligare ett antal frågor som är lika eller nästan lika väsentliga inte alls eller mycket knapphändigt berörs är säkert författaren medveten om. Något klander häremot skall inte resas. Jag vill bara göra några kritiska randanteckningar i ett par frågor som Sven Johansson behandlar.

På sid 124 andra spalten strax nedom mitten talar författaren om vårdpersonalens "dubbla lojaliteter", nämligen mot de politiska förtroendemännen och mot socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet. Kanske är detta den riktiga formellt-juridiska synen på situationen. Men jag både tror och hoppas att vårdpersonalen i sitt dagliga arbete inte ägnar

någon större uppmärksamhet åt sitt juridiska ansvar och dess konsekvenser. Utan i stället koncentrerar sitt intresse och sina ansträngningar på patienterna, både dem som de akтуellt har under behandling och vård och dem som står på s k väntelista.

För att klargöra vad jag menar vill jag ta ett exempel från ett helt annat offentligt serviceområde. Klart är att vanliga administrativa tjänstemän står under tillsyn av en eller flera instanser. Men den svenska offentliga förvaltningen skulle inte ha det välförtjänta goda anseende den har om tjänstemännen inte lugnt, insiktsfullt och omdömesgillt skötte sina åligganden utan att räddhåga för exempelvis en JO-anmälan alltför mycket anfäktade dem. På liknande sätt torde vårdpersonalen, var och en inom sitt ansvarsområde, göra sitt bästa inom ramen för tillgängliga resurser. Antagligen är Sven Johansson och jag ganska överens i dessa stycken. Vad jag vill markera är bara att man inte så starkt får framhålla de självklara, bakomliggande bindningarna till huvudmannen och tillsynsmyndigheten att de får en mindre gynnsam inverkan på det dagliga arbetet.

En annan invändning från min sida gäller prioriteringsproblemen. På sistone har "prioritering" blivit ett honnörsord. Ofta har det dock ett bakomliggande förhållande som inte är fullt så positivt. Beträffande sjukvården i Stockholm är det uppenbart att intill sen tid långtidsvården och då särskilt åldringssjukvården varit allvarligt eftersatt. Därtill har samspelet mellan åldringsvård i allmänhet i det egna hemmet med mer eller mindre kvalificerad samhällsservice som stöd och på ålderdomshem, å ena sidan, och åldringssjukvården i olika former, å den andra, inte fungerat helt tillfredsställande. Jag har haft tillfälle studera detta samspel i en medelstor svensk landsortstad. Jag kan försäkra att en jämförelse inte utfaller till Stockholms fördel. Man kan vilja förklara detta med att Stockholm är en storstad. Nåja, en måttligt stor stad och därtill

den ojämförligt rikaste av landets kommuner vad skatteintäkten per capita beträffar — åtminstone intill ganska sen tid. Aldringssvårdens och åldringssjukvårdens prekära läge i Stockholm har säkert flera orsaker. En av de mera väsentliga kan vara "samregerandet", där ansvaret för socialroteln och för den tidigare sjukvårdsroteln i decennier legat hos skilda politiska partier.

När en lekman yttrar sig i en politisk fackfråga finns stor risk för att yttrandet blir antingen alltför försiktigt eller alltför kategoriskt och onyanserat. För att undgå förstnämnda risk påstår jag, att institutionerna för akutvård i Stockholms läns landsting efter tillkomsten av det omdiskuterade och diskutabla Huddinge sjukhus representerar den kapacitet vi fn har råd till. Att sedan en intern

omdisponering av resurserna inom akutsjukhusen kan vara nödvändig är en annan fråga. Sk prioritering bör enligt min mening ske just av de av Sven Johansson nämnda vårdgrenarna: förebyggande vård, öppen vård och långtidsvård, inbegripet åldringssjukvård.

Säkert är mycket att tillägga i denna delikata inrikespolitiska fråga, där humanitära intressen och ekonomiska är ganska motstridiga och där spänningar kan förekomma även mellan skilda humanitära delintressen. Jag är tacksam att Sven Johansson så konstruktivt och klarläggande tagit upp problemet och hoppas på vidare diskussion inte bara mellan fackfolk (politiker, vårdpersonal och ekonomer) utan också mellan vanliga enkla medborgare.

CLAES G RYN—BERTIL HÄGGMAN

Nykonserveratismen i Förenta Staterna

Birger Hagårds artikel (Sv T 9/1971) i avslutning till vår bok »Nykonserveratismen i USA» har följts av ett inlägg (Sv T 1/1972) av Jan-Olof Sundell. Denne riktar skarp kritik mot såväl bokens författare som artikelskribenten. Ett par av Sundells invändningar mot oss har i ungefär samma form framförts tidigare från annat håll, och hans inlägg blir av en tillfällighet delvis bemött genom en artikel, som publicerats på annan plats (Claes Ryn i nr 2—3/1972 av Svensk Linje).

Sundell tycks förutsätta, att vi skulle ställa oss bakom samtliga de i boken behandlade idéer, som vi inte uttryckligen tar avstånd ifrån. Antagandet är orimligt redan av den anledningen, att vi i så fall på många punkter skulle företräda flera uppfattningar. Det verkliga förhållandet är att vi försökt skriva en saklig redogörelse för den amerikanska nykonserveratismen utan egentliga personliga ställningstaganden. Samtidigt som det säkert lyser igenom att vår grundhållning till nykonservera-